

ת"פ 47888/01/16 - מדינת ישראל נגד מ א,

בית המשפט המחוזי בחיפה

13.12.17

ת"פ 47888-01-16 מדינת ישראל נ' א
בפני כבוד השופט כמאל סעב
המאשימה מדינת ישראל
נגד
הנאשם מ א,

ב"כ המאשימה: עו"ד אמיר אליאל

ב"כ הנאשם: עו"ד ליאור בר זוהר

החלטה

1. בפני בקשת הממונה על עבודות שירות להפסקה שיפוטית של עבודות שירות, ולגזור על הנאשם עונש אחר, מכוח סעיף 51(א) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").
2. הנאשם הורשע, לאחר שמיעת ראיות, בעבירת שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין.
3. בקליפת אגוז יצוין כי במסגרת הכרעת הדין נקבע כי הנאשם נכנס לבנק, כשהוא חבוש כובע צמר, ניגש לפקידת הבנק, הושיט לפניו שקית כאשר הוא מודיע לה כי המדובר בשוד. הפקידה העבירה לנאשם סכום כסף בסך 2000 ₪ והנאשם נמלט מהמקום עם הכסף.
4. לאחר מתן הכרעת הדין נשלח הנאשם לשירות המבחן לקבלת תסקיר בעניינו, זאת בהתאם לבקשת הסנגור ובהתחשב בגילו הצעיר, עברו הנקי ומצבו הנפשי.
5. שירות המבחן המליץ להטיל על הנאשם צו מבחן למשך תקופה של שנה וחצי, שבמהלכה ימשיך הנאשם בהליך הטיפולי במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות ובמקביל להתמיד בטיפול פסיכיאטרי. עוד המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת קנס כספי לאור מצבה הכלכלי של משפחת הנאשם.
6. ביום 27.2.17 ניתן גזר הדין בעניינו של הנאשם, שעל פיו הטלתי עליו 6 חודשי מאסר בפועל, אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות, אם ימצא הנאשם מתאים לכך על ידי הממונה, כאשר מתקופת המאסר יופחתו ימי המעצר מיום 15.1.16 עד ליום 28.1.16. עוד הטלתי על הנאשם צו מבחן למשך שנה

וחצי, 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע ויורשע בגינה, 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון ויורשע בגינה. בגזר הדין נמנעתי מלהטיל קנס ופיצוי על הנאשם, זאת בשל מצבה הכלכלי הקשה של משפחת הנאשם, נסיבותיו האישיות והנפשיות של הנאשם והעובדה כי הכסף הנשדד הוחזר לבנק.

7. הממונה על עבודות שירות התבקש לבחון התאמתו של הנאשם לעבודות שירות ולהגיש חוות דעת בעניין.

8. ביום 29.3.17 הגיש הממונה חוות דעתו לפיה קבע הממונה כי הנאשם אינו מתאים לריצוי עונשו במסגרת עבודות שירות, זאת עקב מצבו הרפואי-נפשי.

9. בהחלטתי מאותו יום, קבעתי כי ראוי שהממונה על עבודות שירות יבחן את הסוגיה פעם נוספת ויגיש חוות דעת תוך קביעת מקום עבודה מתאים לריצוי עונש המאסר שהוטל על הנאשם בתיק זה. לכן ביקשתי מהממונה לעשות מאמץ נוסף לאתר לנאשם מקום עבודה מתאים שבו יוכל לרצות את עונשו במסגרת עבודות שירות.

10. לאחר שעיינתי בחוות דעת הממונה הנוספת מיום 3.5.17, ושעל פיה נמצא כי הנאשם כשיר לבצע עבודות שירות, קבעתי כי על הנאשם לרצות את העונש שהוטל עליו במסגרת גזר הדין בעבודות שירות בהתאם להמלצת הממונה, במעון הקשיש בטירת הכרמל, החל מיום 8.6.17.

11. בבקשה דנן, טען הממונה כי הנאשם אינו מסוגל להמשיך במסגרת עבודות השירות עקב התדרדרות במצבו הנפשי ואינו כשיר לעבודות שירות. הממונה ציין כי הנאשם החל לבצע את עבודות השירות ביום 8.6.17, אך כעבור 9 ימי עבודות שירות, הודיע הנאשם כי הוא חולה ומאז לא חזר לעבודה. הממונה ציין כי בעקבות זאת נערכה לנאשם ועדה רפואית ביום 17.8.17 שקבעה על סמך המסמכים הרפואיים, שהנאשם אינו מסוגל לעבוד ואינו כשיר לעבודות שירות עקב החמרה במצבו הרפואי - נפשי לאחר מתן גזר הדין בעניינו.

12. לכן ביקש הממונה שינוי גזר הדין בעניינו של הנאשם, בהתאם לסעיף 51(א1)(1) לחוק העונשין, בשל התדרדרות במצבו הרפואי לאחר שעבד רק מספר ימים בעבודות השירות זאת על רקע הפסקת הטיפול התרופתי ואי התייצבות לעבודת השירות מיוני 2017.

13. בדיון בבקשה, ביקש ב"כ הנאשם מבית המשפט להורות על הגשת חוות דעת עדכנית בעניינו של הנאשם, לרבות שאלת יכולתו לעמוד לדין.

בהחלטתי מיום 1.11.17 ולאחר שנתתי דעתי לבקשת הסנגור, לעמדת המאשימה ובעיקר לעובדה שמונחת בפניי בקשת הממונה לגזור את דינו מחדש של הנאשם ובשל הרקע הנפשי של הנאשם, הגעתי למסקנה כי מן הראוי להניח בפני ביהמ"ש חוות דעת עדכנית מטעם הרופא המטפל מבית חולים מעלה הכרמל הן ביחס למצבו הנפשי של הנאשם והן ביחס ליכולתו לעמוד לדין כיום והשפעת הטלת מאסר בפועל עליו בשל מצבו הנפשי.

14. חוות הדעת הוגשה לביהמ"ש ביום 14.11.17 ממנה עולה כי הנאשם סובל מתחלואה כפולה-סכיזופרניה כרונית והתמכרות לסמים ולאalkohol.

עוד צוין כי הנאשם במצבו הנוכחי, לא זקוק להמשך מעקב וטיפול במסגרת אמבולטורית במרפאה לבריאות הנפש או מסגרת אחרת שיקבע בית המשפט וכי הוא מסוגל לעמוד לדין ולעקוב אחרי הליכי המשפט.

15. המאשימה טענה כי כעולה מחוות הדעת, הנאשם הפסיק את הטיפול הרפואי על דעת עצמו ובמו ידיו הוביל להידרדרות במצבו הנפשי.

16. המאשימה ציינה כי הנאשם ריצה רק 9 ימים מהעונש שהוטל עליו במסגרת ריצוי מאסר דרך עבודות שירות ולכן היא ביקשה להורות על גזירת דינו של הנאשם באופן שירצה את יתרת מאסרו שהוטל עליו מאחורי סורג ובריה.

17. מנגד הפנה הסנגור לפסיקה וביקש מבית המשפט להסתפק בימי המאסר שריצה כשבועיים בדרך של עבודות שירות ובמידת האפשר להכביד ברכיבי הענישה האחרים ולא להטיל עליו מאסר בפועל.

הסנגור ציין כי הנאשם היה מאושפז מרצון למשך כחודש וחצי, והוא מטופל תרופתית.

לטענת הסנגור, אם הממונה היה סבור כי מדובר במי שמתחמק, היה פועל בהתאם לסמכותו ומפסיק מנהלית את עבודות השירות מבלי לפנות לבית המשפט ולכן עצם פניית הממונה במסלול זה בבקשה לגזור עונש אחר, מעידה על כך שהמקרה הוא שונה וחריג לכלל המקרים.

18. ראוי לציין כבר עתה כי מתעוררת בפניי סוגית העסקתם של בעלי מוגבלות בעבודות שירות, כך שבשל מצבם הבריאותי והנפשי נבצר מהם לבצע עבודות שירות ונמצאים לא כשירים לכך. ברור כי לא יתכן שמהטעם הזה הם יאלצו להיאסר במקום שאדם רגיל היה מבצע ומשלים את ריצוי עונשו בעבודות השירות - ראו לעניין זה ע"פ 1/09 ג'וג'ו אסרף נגד מדינת ישראל (ניתנה ביום 17.3.10) (להלן: "אסרף").

19. הוראת החוק הרלוונטית לענייננו קבועה בסעיף 51(א1) לחוק העונשין, שזה לשונו:

"השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו - שופט או מותב אחר באותו בית משפט, לפי העניין, רשאי, לאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, לגזור על הנאשם עונש אחר אם התקיים אחד מאלה, ורשאי בית המשפט להורות כי עבודת השירות תופסק עד למתן החלטתו:

(1) הממונה הביא לפניו חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר, ולפיה עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי-כשירות קבועה או ממושכת בשל פגיעה שאירעה לו לאחר שנגזר דינו".

20. בית המשפט העליון התייחס להוראת סעיף 51(א1) בע"פ 5715/16 פלוני נגד מדינת ישראל (ניתן ביום 31.8.16), בקובעו כי :

"הוראת סעיף 51(א1) לחוק העונשין מקנה סמכות למותב "שגזר את הדין" והשית על נאשם עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות להטיל על הנאשם "עונש אחר", בהתקיים הנסיבות הקבועות באותה הוראה ...".

21. מהשתלשלות הדברים שלפנינו עולה כי עבודות השירות הותאמו לנאשם בהתחשב במצבו הרפואי והנפשי, אולם לנוכח התדרדרות במצבו הבריאותי, על רקע הפסקת נטילת טיפול תרופתי כפי שעולה מחוות דעת רופא עבודות השרות מיום 17.8.17, לכן הוחלט כי הנאשם אינו כשיר לעבודות שירות ואינו יכול להמשיך במסגרת עבודות השירות והומלץ לפנות בבקשה לשינוי גזר הדין.

22. אחרי שעיינתי בבקשת הממונה, בתיעוד הרפואי וחוות הדעת, שמעתי את טענות הצדדים ולאחר ששקלתי את נסיבות המקרה הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום לגזור על הנאשם עונש מאסר בפועל שירוצה בכליאה.

יודגש כי בגזר הדין המקורי החלטתי לחרוג לקולא ממתחם הענישה ולא לשלוח את הנאשם אל מאחורי כותלי בית הסוהר תוך הסתפקות במאסר שירוצה בעבודות שירות, בהתחשב בכך שהנאשם נעדר עבר פלילי וכי קיים סיכוי ממשי לשיקומו וקבלת טיפול מותאם לצרכיו על מנת למנוע הידרדרות נוספת במצבו הבריאותי וחזרתו לביצוע עבירות, וכן בהתחשב בהערכת שירות המבחן כי שליחתו של הנאשם למאסר מאחורי סורג ובריה עלולה לחשוף אותו לנורמות התנהגות וחשיבה עברייניות בבואו במגע עם אסירים אחרים ואף הוא עלול להיות מנוצל על ידם בשל מאפייני אישיותו ומצבו הנפשי.

23. לכן אני סבור כי אין מקום שהתדרדרות במצבו הרפואי והנפשי של הנאשם כעולה מחוות דעתו של רופא עבודות השירות, תוביל לכך שחלף עבודות שירות יוחמר עונשו בצורה דרמטית שכזו - לעניין זה אפנה לדבריו של כבוד השופט אליקים רובינשטיין בעניין **אסרף** שם נקבע כי:

"במובן הערכי אין מצבו של אדם עם מוגבלויות צריך להיות שונה לרעה מזה של כל אדם... בשל חובת הגינות שאינה טעונה חוק, והיא מעוגנת בערכים אנושיים בסיסיים. הרי לא יתכן כי אדם עם מוגבלות ייאסר במקום שאחר לא ייאסר".

24. אשר על כן, אני מחליט להפסיק את ריצוי המאסר בעבודות שירות ולגזור על הנאשם עונש אחר במובן זה שחלף המאסר בעבודות שרות שהוטל עליו בגזר הדין המקורי, יחתום הנאשם על התחייבות על סך של 10,000 ₪ להימנע מביצוע העבירה שהורשע בה, זאת לתקופה של שנתיים.

זאת ועוד, אני גוזר על הנאשם 15 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת אלימות או רכוש שהיא פשע חלף המאסר המותנה של 12 חודשים שהוטל עליו בגזר הדין המקורי וכן אני גוזר עליו 10 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שלא יעבור עבירת אלימות או רכוש שהיא עוון, חלף המאסר המותנה של 6 חודשים שהוטל עליו בגזר הדין המקורי.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

המזכירות תשלח עותק מהחלטה זו לממונה.

ניתנה היום, כ"ה כסלו תשע"ח, 13 דצמבר 2017, במעמד הנאשם, בא כוחו עו"ד ליאור בר זוהר ובא כוח המאשימה, עו"ד הגב' נעה בורג.